

A béka panasza.

Ponori Theurewk Árpádtól.)*

Iszonyu az, miként bántak
Vélem, szegény állattal,
Hogy inyöket csiklandozzák
Egy-egy kövér falattal!

Kizsakítá, ime, hátsó
Czombjaimat gyilkos kéz!
S itt hever most elevenen
Testemből a többi rész!

Itt fekszem már napok óta,
Kimulni, jaj, nem tudok!
Lehetetlen megmondani,
Fájdalmaim mily nagyok!

Borzasztó az, így kínlódni!
Várva-várom végemet!
Báresak jönne már a halál,
Hogy megváltson engemet!

Miért hagynak engem élni?
Mért nem ölnék meg azok,
A kiknek az én czombjaim
Oly jóízű falatok?

Csakis fásult ember lelhet
E czombokban kellemet,
A melyekért kegyetlenül
Tépte széjjel testemet.

„Hitvány béka, hogyha sorsod
Mostoha, mit bánom én?!“
A szívfeletlen így szól, mintha
Nem is volnék érző lény!

Mintha bizony nem érezném
Rettenetes kínomat,
Melyet szerzett, mikor nekem
Kirántotta czombomat!

Fenevadnak erkölese az,
Hogy addig nem nyughatik,
Míg marczangolt zsákmányának
Vérével jól nem lakik.

Torkosságból megkínozni
Egy ártatlan állatot:
E gondolat nem embertől,
De ördögtől származott!

Isten büntetése.

— Igaz történet. —

Irta: *Szini Péter.*

Mikor én falusi iskolába jártam, hogy elsajátítsam szeretett tanítónktól azon ismereteket, melyek alapját képezik a magasabb fokú tanulmányoknak, a legcsintalanabb, legrakoncátlanabb fiú volt osztályunkban Kerekes Józsi, a gazdag Kerekes András fia.

Nem fogott azon sem szép szó, sem pirongatás. Mint a tanító úr többször kijelentette: vérében volt a rossz. Makacs, engedetlen, vásott gyerkőcz volt, ki többször vakmerően szállt szembe még a tanító úrral is, mikor az jóakarattal figyelmeztette a rendre, tisztességre, jó magaviseletre.

A jó intésnek legtöbbször annyi lett a foganatja, hogy a szülei háznál rossz nevelésben részesült gyermek elmosolyodott rajta s bizonyára az intés hatása alatt újabb csinyen törte fejét.

Mert sok gonoszságot elkövetett a faluban. Különösen a szomszédjukban lakó boltoszsídó volt czélpontja gonoszságainak. Az még semmi volt, hogy a czukrot ellopkodta tőle,

*) „Új hangok“ ezimű munkájából.

hanem egyszer — a sátoros ünnep alkalmával — még a sátrat is rádöntötte a szegény Áronra, ki jajveszékelve rohant ki a gyékényhalmaz közül, azt hívén, hogy legalább is földindulás van.

Mikor Kerekes András uram, a Józsi gyerek édesapja, értesült az efféle elkövetett csinyek felől, nagyot kaczagott rajta. Megsimogatta az egyetlen fia borzas fejét és szemtől-szembe dicsérte meg, ezt mondván: „Ember lesz belőled, fiam! Ne is engedj a nyakadra ülni senkit! Nem vagy te utolsó nemzetből való! Marad neked annyi, hogy nem szorulsz senkire!”

Az ilyen apai tanács nem is hullott kősziklás talajra, hanem megtermékenyült a Józsi gyerek szívében, mint az elvetett mag szokott a jól elkészített földben.

Külömben az apja maga sem volt valami szeretetreméltó ember. Nem igen dicsekedhetett a faluban sok jó baráttal, mert durva, faragatlan, fenhéjazó, gögös ember volt, ki nem szeretett segíteni senkin, még a szegény koldust is lekergette udvaráról. Sok galibát csinált e rátartóságával mindenütt. Bizony még a tisztelendő urat is nem egyszer megbosszantotta az egyháztanácsi gyűléseken, hol mindennek ellent mondott. Semmit sem akart úgy, mint a többiek.

Kerekes András uram jó módú gazda volt. Szép háza volt közel a templomhoz; a határban vagy husz hold jóminőségű földje. Talán azért is hitte úgy el magát, hogy szegényebb lakostársai köszöntését is csak úgy foghegyről fogadta! Volt is pénze bőven mindig, mert nem volt nagy kiadása. Egyetlen gyermeke vala, a Józsi, kit majomszeretettel szeretett.

Mikor a Józsi gyerek elérte az iskolaköteles kort, volt sirás-rivás a háznál. Kerekesné óbégatott, hogy most már mire kell jutni az ő kedves egyetlenének. Hogy fogja azt a rektor gyilkolni. Ő egy ágszállal sem érintette soha, más meg majd kegyetlenül elveri.

Meg is hagyta a férjének, hogy menjen, kísérje fel a fiut és mondja meg annak a rektornak, hogy de bizony az ő kedves gyermekét meg ne merészelje fenyeíteni, mert nem szokott az a vesszőzéshez.

— Jó, jó, no! — mondta Kerekes. — Csak ne jajgass, hát felkisérem. Majd beszélek én a tanítóval. Magam sem szeretném, ha megverné a gyermekemet!

— Inkább igérv valamit neki, csak jól bánják vele! Mondd meg a tanítónénak, hogy juttatok néhány tojást neki, meg egy-egy kis tejet, csak szemet vessen reá.

A Józsi gyerek, ki eddig a legrakonezátlanabbul vitézkedett az utcán a többi iskolátlan gyerekekkel, hallotta a szerető anya szörnyű aggódását és bizony maga is kétségbeesetten gondolt az iskolára. Hóhér gyanánt tűnt fel előtte a tanító, börtönkép az iskola. Meg is volt szeppenve nagyon, midőn

édesapja kísérete mellett felment az iskolába. Egy szót sem tudott a tanító kérdésére felelni, csak szífogott s úgy reszketett, mintha hideg láz gyötörné.

Sok szülő elfogultságból, vagy tudatlanságból így riasztja el jó előre gyermekét az iskolától, nem gondolván meg, hogy ez elrémítéssel csak gyermeke jövőjének csinál megmérhetlen kárt.

Bejött a Józsi közénk megrakott tarisznyával s a tanító úr beültette az első padba. A nagy tarisznya ott csüggött nyakában, mert félt letenni, hogy a gondos anya által belerakott sok ennivalót ellopkodják tőle. Kerekesné meg akarta mutatni, hogy sok minden kitelik a házától. Ugy ellátta fiát, mintha egy hétig lenne távol tőle. Volt abban a tarisznyában egy nagy darab turóskalács, lekváros rétes, alma, dió, aszalt szilva, egy darab paprikás szalonna, meg tudná a jó ég mi minden. Mi, szegényebb sorsuak, megalázódva néztük a gazdag fiu duzzadó tarisznyáját. Nekünk nem telt oly sokféle, de meg ha telt volna is, nem adott az édes mamánk. Azt mondta, ha kenyeret kértünk: „Minek az iskolába kenyér? Az iskolába tanulni jártok, nem enni! Egyetek itthon s nem haltok meg éhen, míg előkerültök!”

Milyen rosszul esett ekkor nekünk a mamánk kijelentése. Zsarnoknak tekintettük, ki csak kínozni tudja gyermekeit. Lám, Kerekes Andrásné az igazi, jó anya. Nem engedi az, hogy kenyér nélkül jöjjön iskolába a fia.

Nemsokára irigyelt személyiség lett a mi iskolánkban Kerekes Jóska. Észrevettük, hogy még a tanító úr is szebben bánik vele, mint a többiekkel. Nagy Andrást, a szegény özvegy-asszony fiát még meg is pálcázta néha, de Kerekes Jóskához sohasem nyult. Hiába! Volt oka tartani a gögös Kerekes Andrástól! Akkor még nem olyan volt a tanító helyzete, mint most. A papok kegyétől függött, hogy megmaradjon állásában, vagy kicsapattassék. Ez a kellemetlen eset pedig hamar bekövetkezhetett. Csak be kellett panaszolni a vizitáció (egyházlátogatóság) előtt valamelyik haragosának s rögtön „reáborították a vizes lepedőt“.

A mi jóindulatu, becsületes tanítónk is ettől tarthatott, azért becézte annyira a rossz erkölcsű Kerekes Józsit.

Pedig a gonosz fiu rosszal fizette vissza a jóindulatot. Hogy belátta, miszerint a tanító nem harapja le sem fülét, sem orrát, sem késsel nem hasogatja a bőrét, mint az anyja otthon beszélte neki, mindjárt kitört rajta a rossz természet.

Eppen egy jámbor izraelita fiu mellé került a padban. Ez aztán czéltáblája lett gonosz incselkedéseinek. A szegény fiu többször sirva szaladt haza, mert az elkényeztetett gyermek minden ok nélkül földhöz verte, megöklözte, sőt egyszer pirosnyelű bicskájával még hajtincsét is lenyiszálta.

Sok kellemetlensége volt miatta a tanítónak, de hát nem

tudott vele mit csinálni. Megbüntetni nem merészelte s ha megüzentte Kerekes Andrásnak, hogy minő gonoszságot követett el a fia, a büszke paraszt felkaczagott:

— Hehehe! Jól tette! . . . Hiszen csak egy zsidókölyök! . . . Mind meg kellene ölni a zsidót!

Egy nyári délután éppen az iskolából mentünk hazafelé. A tanító úr szép rendbe állított bennünket az udvaron. Meghagyta, hogy köszönjünk az utcán mindenkinek; otthon is köszöntsük szüleinket és azután elbocsátott.

Mikor leértünk az utcára, éppen akkor jött a mezőről hazafelé a gazdag Kerekes András. Gereblye volt a vállán s széles vászonkötője fel volt akasztva nadrágja mellé.

— Szerencés jó napot kívánok! — köszöntünk neki.

— Adjon Isten nektek is! — fogadta nagy büszkén. — No már hazafelé jöttök az iskolából? Hiszen még tanulhatnátok, mert a csürhe sem jó hazafelé! . . . Hol van az az én fiam? . . . Hol vagy Jóska?

Jóska a sor közepéből dugta elő a pofók arezáat.

— Itt vagyok, édes'pám! Mit hoz kend a kötőjében?

— Gyere csak elő, mit parádézol ott? Ugy sem lesz tebelőled katona, mert kiváltalak!

Jóska kilépett a sorból s odafutott apjához, ki kötőjéből egy szép fűrjet vett elő.

— No, nézd csak, hoztam neked egy madarat! De oszt' el ne bocsásd!

Tánczolt, tapsolt örömében a Jóska gyerek és a szegény fűrjet odaszoritotta a két kezébe, hogy csak feje látszott ki az ártatlan teremtésnek.

Szegény kis madár! Dehogya gondolta volna, hogy sok hasznos munkájáért, melyet Kerekes uramnak tett, az lesz jutalma, hogy a Jóska gyerek kínzó körmei közé kerül. Szegény kis madár! Bár inkább pusztultál volna el ott a mezőn; lett volna sírod a harmatos pázsit, altatód a zsongó kalász. Bizony, bizony, jobb sorsod lett volna!

Félóra sem telt bele, hogy hazamentünk az iskolából, már a Jóska gyerek ott volt az utca közepén. Hangos kiáltozással hívta elő a gonoszságban részes társait.

— Gyertek, gyertek! Itt a madár! Nézzétek csak, hogy repül!

Azzal eleresztette a kezében tartott fűrjet. Szegény madár azt hitte, hogy most már megnyílt előtte a szabadulás útja. Örömmérettel repült fel a magasba, a meddig a vásott fiu által fogott hosszú fonál eresztette.

Mikor már elég magasra repült, a rossz fiu megrántotta a madzagot, mely a madár lábához volt kötve és a szegény kis fűrj lezuhant a levégőből az utca göröngyei közé s keserves csicsérgéssel vergődött ottan.

Nagy hahota követte a szegény madár leesését. A gyer-

meksereg oda futott hozzá s hessegette a földön vergődő szegény fürjet, mely kétségbeesetten igyekezett menekülni gyilkosai elől.

Kerekes András a kapuból nézte fia játékát. Nagyokat nevetett ő is, midőn a szegény madár lehullott a földre. Volt is neki ahhoz esze, hogy fel tudta volna fogni: mily lelketlenség, mily gonoszság úgy kegyetlenkedni az ártatlan, hasznót hajtó kis madárral.

Tízszor-huszszor felrepitette Jóska a fürjet s ugyanannyiszor rántotta vissza a földre. A boldogtalan kis jószág pihegett, vergődött kezei között. Kérlelőleg csiripolt felé, mintha mondta volna: „Bocsáss el, jó fiu, ne kínozz tovább, hiszen én nem bántottalak téged!”

Eszében sem volt Jóskának, hogy elbocsássá, sőt még gonoszabb tervet eszelt ki.

Megunta már a madár fölrepitését. Odaadta egyik társának a fürjet, ő pedig elfutott házukhoz, hol anyjától egy hajtút kért.

En is ott voltam már akkor, midőn visszatért a hajtúvel. Nagyon megesett szívem a szegény kis madárkán s kértem a gonosz fiut:

— Jóska te! Add nekem ezt a madárt, adok neked érte egy vizipuskát!

— Nem adom biz én! — válaszolt a fiu. — Veszen nekem édes pám vizipuskát, ha kell!

Visszavette a madarat a fiutól és mosolyogva mondá:

— Nézzétek csak, mit csinálok vele! . . . Hehehe! Milyen derék lesz! Nem fogja látni, hogy merre repül!

Elővette a hajtút, leszoritotta két keze közé a kis madár fejét.

— Ne, ne, Jóska! Ne tedd ezt, az Isten áldjon meg! — kiáltám, észrevévén, mit akar a gonosz fiu. — Hát nem sajnálnád megvakítani szegényt?

— Nem hát! . . . Kiszurnám én akár mindnek a szemét! — felelt és a hajtúvel odadöfött a fürjecske szeméhez.

A kis madár felsikoltott, az iszonyu fájdalomtól vergődve fetrengett a gonosz fiu kezeiben. En meg sirva mentem haza s elbeszéltem e kegyetlen tettet a jó édes mamámnak.

— Ne sirj, fiam! — vigasztalt a jó mamám. — Ha olyan gonosz, kegyetlen természetű, majd utóléri Isten büntetése egyszer! . . .

* * *

Évek teltek el a kegyetlen tett óta. En elszakadtam a kedves szülőhelyemtől s idegen helyre kerültem, hogy folytassam tanulmányaimat. A faluba, hol jó apám lakott, nem is vetődtem el, csak midőn felnőtt emberré lettem.

Örömmel mentem felé, mihelyt alkalom került meglátogatnom. Volt okom vágyani bele. E falunak virágos temető-

jében aludta örök álmait a forrón szeretett, kedves jó anyám! Milyen jó lesz évek küzdése, szenvedése, nyomorusága után megpihenni kissé azon a halmon, mely alatt a melegen szerető anyai szív porlad!

Bementem a temetőbe, melyben minden egyes fa ismerősként köszöntött. Ugy tetszett, mintha csak tegnap hagytam volna el őket. Hej, pedig huszonöt év múlva kerültem vissza hozzájuk.

Alig-alig találtam rá jó anyám behorpadt sírhalmára. Megkorhadt; kidőlt emlékjele ott hevert a puha pázsit fűvében. Bizonyára gonosz kezek törhették ki.

Órákig elbolyongtam a temetőben s nézegettem a gyászos fejfák feliratait. Sok ismerősre akadtam közöttük. Ott volt a mi egykori jó tanítónk is, egy sűrű ákáczosban meg rátaláltam Kerekes András uram sírhalmára. Ott volt együtt vele a felesége is.

Eszembe ötlött a mult, mikor apró iskolások voltunk. Rágondoltam a csintalan, vásott lurkóra, Kerekes Jóskára, ki a szegény fürjet oly kegyetlenül megfosztotta látásától. Mi lett abból vajjon?

Elindultam a falu felé, hogy felkeressem a tanítót, ki jó ismerősöm volt. Utamba esett a Kerekes András portája, önkéntelenül feltekintettem reá. Nem úgy nézett az ki, mint huszonöt évvel előbb. A szép zsindeyes ház romban volt már. Tetőjéről lehullott a zsindeley s a mi maradt is, be volt fedve zöld mohával.

Az udvart gyom, burján verte fel és a gyepek között, hova a nap melege erősen süttött le, egy embert fedeztem fel. Ott feküdt valami rossz pokróczon, a nap felé tartva összezsugorodott, csupasz lábait.

A kíváncsiság érzetével kopogtattam be barátomhoz s csakhamar reátértem a rég furdaló kérdésre:

— Mondd csak, hogyan éli világát Kerekes Jóska?

— Jaj, barátom! — válaszolt a tanító. — Utólérte azt Isten büntetése, de meg is érdemelte, mert garázda, vérengző természetű ember volt. Az édesanyját is halálra kinozta s még az apját is kidobta a házból.

— Gondoltam! Már gyermekkorában is gyilkos természetű volt! — felelém. — Jól emlékezem reá, mikor egy ártatlan fürjnek kiszurta a szemeit!

— Olyan istentelen volt az mindig, különösen a lovakat szerette gyilkolni. Egyszer éppen fuvarban volt s a mint mondják, részeg fővel kegyetlenül verdesni kezdé lovait. A lovak végre elragadták a szekeret s a gyilkos természetű ember lezuhant a földre, összetörve kezét, lábát, még a fél szeme is kifolyt. Azóta csak ott sütkérezik a napon, mert elnyomorodott mind a két lába.

— Isten büntetése! — mondtam. — Utólérte az átok, a miért megvakította az ártatlan fürjet!

Másnapon felkerestem a nyomorultat. Ott feküdt már a gyepen s hogy felismert, erősen zokogni kezdett.

— Látod, Jóska, nem esett volna rajtad szerencsétlenség, ha nem kegyetlenkedel az állatokon! — mondtam neki.

— Beismerem, hogy magam voltam okozója szerencsétlenségemnek! — zokogta a szerencsétlen. — A szüleim korán beléinoltották a vérengző természetet s nem tanítottak arra, mit azóta itt, e nyomorult fekhelyen megtanultam, hogy az állatok is Isten teremtsései és az Isten nem hagyja büntetés nélkül, ki az ő kiesinyei közül csak egyet is megbánt méltatlanul.

Fájó szívvvel vettem búcsut a szerencsétlen embertől, ki jó későn, maga kárán tanulta meg, hogy a bűnt utóléri a büntetés.

Régi, régi történet ez, de még ma is emlékezem reá. Még ma is előttem van az a nyomorult Kerekes Jóska, kit Isten oly súlyosan büntetett meg azért, hogy meg nem becsülte a szegény állatot.

Leirtam nektek, édes atyámfiai! Tanuljatok belőle, mert boldog, ki más kárán tanul!

Egy akadályverseny.

Irta: K. A.

Gyönyörű tavaszi nap volt. Az emberek ezrivel özönlöttek a sokat ígérő turfra. A nagy akadályverseny volt ezen ezrek vándorlásának fő indító oka. Az első versenyek aránylag gyorsan multak el, kevés érdeklődés mellett, míg végre ki nem teszik a táblát a nagy versenyre; de melyre, sajnos, csak négy ló jelentkezett. Az emberek előbb megvárják a próbagaloppot, mielőtt a totalizateurhöz rohannának. E próba alkalmával mind a négy ló jól ugrik, de egy mégis kiválik közülök s ez a favorit Csillag, gróf N . . . pej-ménje.

A nyeregben maga a gazdája ül s öntelt mosolylyal simogatja lovának nyakát, mintha biztosra venné a győzelmet. A népség tömegesen rohan a totalizateurhöz, hogy ott kiki pénzét a maga kedvezésére tegye, legtöbbje Csillagban bizik. — Már lobog a starter fehér zászlaja és mindenki feszült figyelemmel kíséri a lovak ugrádozásait, míg végre egy pillanatban mind a négy ló neki nem rugaszkodik, és most ime megindul a verseny. Elül vezet Csillag. Gazdája úgy lovagolja, mintha el akarna futni előlük. A kisebb akadályokat minden nehézség nélkül ugorják át. Gróf N . . . nagy büszkén hátra tekint és akkor észreveszi, hogy M. főhadnagy már sarkában van lovával. Ő nem akarja a dicsőséget átengedni, sarkanytyuit a ló oldalába vágja és borzasztót húz ostorával a ló temporára. A ló fájdalmában irtóztatóan neki